

Η γέννηση της Κωνσταντινούπολης

Εκδοση του Μορφωτικού Ιδρύματος

Το Βυζαντινό ως πολυεθνικό και πολιπολιτισμικό κρατικό μόρφωμα, εξακολουθεί και θα συνεχίσει ακόμη να παρέχει ερεθίσματα και αφορμές ποικίλων ερευνητικών πονημάτων που όλο και περισσότερο διαφωτίζουν άγνωστες πτυχές της ιστορικής του πορείας.

Οι Ευρωπαίοι βυζαντινολόγοι, εν σχέσει με τους δικούς μας και με εξαίρεση ορισμένους (Σβορώνος, Αρβελέρ κλπ.), έχουν εμπλουτίσει τη διεθνή βιβλιογραφία με πληθώρα μελετών που ιχνηλάτησαν τις διάφορες μορφές του βυζαντινού βίου και των εκφάνσεών του.

Ο Ζιλμπέρ Νταγκρόν είναι σύγχρονος γάλλος ιστορικός, αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, διευθυντής του Κολλεγίου της Γαλλίας και πρόεδρος της Διεθνούς Επιτροπής Βυζαντινών Σπουδών. Η μεγάλη συμβολή του στη μελέτη της ιστορίας και του πολιτισμού του Βυζαντίου, έχει τιμηθεί με διακρίσεις τόσο στη χώρα του όσον και ευρύτερα στην Ευρώπη.

Το βιβλίο του "Η Γέννηση μιας Πρωτεύουσας- Η Κωνσταντινούπολη και οι θεσμοί της (330-451)", είναι το πρώτο του βιβλίο που μεταφράζεται στα ελληνικά και εκδίδεται από το Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τράπεζας σε μετάφραση της Μαρίνας Λουκάκη (Εκδοση Μ.Ι.Ε.Τ., σελ. 677, Αθήνα 2000).

Ο Gilbert Dagron, ανατρέπει και διερευνά μια δύσκολη ιστορική περίοδο, εκείνη των απαρχών του Ανατολικού Ρωμαϊκού κράτους, που πολύ αργότερα μετονομάστηκε σε Βυζάντιο. Η Νέα Ρώμη όπως χαρακτηριστικά ονομαζόταν η μετέπειτα Κωνσταντινούπολη, περιμαντρωμένη με τεράστια Κάστρα, εν σχέσει με τα ολίγα σπίτια που περιέκλειε, έμελλε να εξελιχτεί στην καθεδρά του Βυζαντινού κράτους και στην κοιτίδα του ελληνισμού των πρώιμων και μεσαιωνικών χρόνων. Τις συνθήκες ίδρυσης και επιβληθείσες μεταρ-

ρυθμίσεις από τον Κωνσταντίνο και τους θεσμούς που εγκαθιδρύθηκαν στη νέα πρωτεύουσα, στα 120 αυτά χρόνια, ιχνηλατεί με μεγάλη προσοχή ο Gilbert Dagron και στηριγμένος σε ακλόνητες τεκμηριώσεις, αναδεικνύει την δυναμική διαμόρφωσης του μεταγενέστερα ονομασθέντος Βυζαντινού κράτους και στην εν συνεχεία οριστικοποίηση του προσώπου του νέου ελληνισμού.

Εξετάζει την πόλη ως καθεδρά αυτοκράτορα, διερευνά τις συνθήκες ανάδειξης της εξουσίας της Συγκλήτου, επισημαίνει τις μεθόδους διοίκησης της πόλης, περιγράφει το λαό της πρωτεύουσας και επισημαίνει τις διαδικασίες μετάβασης από την ειδωλολατρεία στο Χριστιανισμό.

Από την πρώτη στιγμή της ίδρυσης της στη θέση της Αρχαίας πόλης του Βυζαντίου, η Νέα Ρώμη μοιάζει να τα έχει όλα: Εκπληκτική οχύρωση, Σύγ-

κλητο από την οποία θα προέλθει πρωθύστερα η συγκλητική τάξη, μια δημοτική αρχή που προϋπάρχει και προετοιμάζει την αστική ανάπτυξη, κι έναν Ιππόδρομο που μεταμορφώνει τον πληθυσμό μιας πόλης της Ανατολής σε *roculus Iomanus*. Μελετώντας ο συγγραφέας τους θεσμούς της Βασιλεύουσας, διαπιστώνει το πόσο δύσκολα μεταφυτεύτηκε το ρωμαϊκό πρότυπο, πόσες φορές κινδύνευσε να απορριφθεί προτού ευδοκιμήσει, πόσες φάσεις πέρασε επί ενάμιση αιώνα, ωστόσο διαμορφωθεί μια νέα κοινωνία, σ' αυτήν, την πρώτη και σημαντική μεγαλόπολη του Μεσαίωνα. Η κοινωνία αυτή είναι χριστιανική, όπως και η πόλη και αυτό το στοιχείο τις κάνει να ξεχωρίζουν κατά την νοοτροπία, όπως και κατά την τοπογραφία, μέσα σε μια επικράτεια που δεν είναι πλέον η Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, χωρίς να είναι ακόμη η Βυζαντινή.

Τα σπουδαία συμπεράσματα του Gilbert Dagron σ' αυτό το σύγγραμμα, ρίχνουν καινούργιο φως στις απαρχές της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και παράλληλα θέτουν, εξ ανάγκης και νέα ερωτήματα. Ο,τι το καλύτερο για την πορεία της ιστορικής έρευνας.

Γιάννης Μουγογιάννης